

Kirje

20.11.2024

VN/2646/2024
VN/2646/2024-LVM-66

kirjaamo.vnk@gov.fi

LVM:n lausunto Pohjoisen Suomen ohjelmaluonnokseen

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua Pohjoisen Suomen ohjelmaluonnoksesta. Ministeriö on ollut mukana ohjelman valmisteluryhmässä.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää tärkeänä, että ohjelman toimenpiteet olisivat linjassa päivityksessä olevan valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman (Liikenne 12-suunnitelma) kanssa. Päivitysversio on tarkoitus lähettää lausunnonle vuoden 2024 puolella.

Liikennejärjestelmästä ja maanteistä annetun lain (503/2005) mukaisesti valtakunnallisessa liikennejärjestelmä-suunnitelmassa esitetään liikennejärjestelmän nykytilaa ja tulevaa toimintaympäristöä koskeva arvio, liikennejärjestelmää koskevat tavoitteet sekä toimenpide-ehdotukset tavoitteiden saavuttamiseksi.

Liikennejärjestelmänalyysi on Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämä kooste liikennejärjestelmän nykytilasta ja tulevaa toimintaympäristöä koskeva arvio. Se sisältää Liikenne- ja viestintäviraston sekä Väyläviraston laatiman liikenneverkon strategisen tilannekuvan, jossa tarkastellaan valtion väyläverkkoa. Lisäksi tarkastellaan mm. yksityisteitä, katuverkkoa, kävelyn ja pyöräliikenteen infrastruktuuria, joukkoliikenneterminalleja ja asemia, satamia, lentoasemaverkostoa, rajanylityspaikkoja sekä solmupisteiden esteettömyyttä. Liikennejärjestelmä-analyysiin sisältyy tilannekuva myös liikennepalveluista.

Liikennejärjestelmänalyysi tarjoaa säännöllisesti päivittyvää tietoa ja palvelee siten liikennejärjestelmäsuunnittelua ja liikennejärjestelmän kehittämistä valtakunnallisen tason lisäksi myös alueellisella tasolla. Tähän tietopohjaan perustuvat myös Liikenne 12-suunnitelman toimenpiteet.

Lausuntopyynnössä pyydettiin kommentteja ohjelman kappaleittain.

3.3. Kestävä matkailu

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää huomioimaan kohdassa "Varmistetaan pohjoisen lentoyhteydet elinkeinoelämän, kansalaisten saavutettavuuden ja matkailun kannalta keskeisille lentokentille" seuraavaa:

Liikenne 12-suunnitelmassa ja siihen sisällytettävä lentoliikennestrategia ei sisällä erikseen lentoasemakohtaisia toimia. Lisäksi ministeriö toteaa, että valtio on tukenut väliaikaisesti reittilentoja Helsingistä Joensuun, Jyväskylän, Kajaanin, Kemin ja Kokkolan lentokentille vuodesta 2021 lähtien. Pääministeri Petteri Orpon hallitus päätti budjettiriihessä syksyllä 2023 jatkaa maakuntalentojen tukea vuoteen 2026 asti ja hakea jatkoneuvotteluissa kaupunkeja yhdenvertaisesti kohtelevaa sopimusmallia. Hallitus tarkastelee Suomen sisäisen lentoliikenteen osalta kaupunkien saavutettavuutta yhdenvertaisuus huomioiden kevään 2025 puoliväliriihessä. Nykyinen sopimus on voimassa vuoden

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvosto

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 23
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

2026 maaliskuun loppuun, ja option käytöstä vuosille 2026–2028 tulee päättää vuoden 2025 aikana. Lentoliikenteen ostojen kustannuksiin vaikuttavat ostettavien reittien lukumäärän ja sopimuskauden pituuden lisäksi esimerkiksi matkustajamäärät ja hankittu konetyyppi/koneen koko. Tarpeet voivat vaihdella reiteittäin. Liikenne- ja viestintäministeriö ehdottaa kirjaukseksi seuraavaa:

18. Varmistetaan valtion lentoliikennestrategian toimenpiteet osana Liikenne12- suunnittelua. Varmistetaan lentoasemaverkoston laajuus ja pohjoisen kenttien tulevaisuus tietopohjaisesti. Edistetään yhteistyössä toimijoiden kesken Pohjoisen matkailun ympärivuotista kansainvälistä lentosaavutettavuutta.

3.5 Turvallisuus, huoltovarmuus & omavaraisuus

Kohtaan ”Liikenneyhteydet ja -järjestelyt, logistiikka & tietoliikenne”, liikenne- ja viestintäministeriö ehdottaa kirjaukseksi seuraavia:

27. Varmistetaan toimintavarmojen tie- ja rautatieyhteyksien kehittyminen (ml. raideleveys) Ruotsin ja Norjan satamiin. Laaditaan yhteinen pohjoismainen liikennejärjestelmästrategia. Ohjelman tulee pitää sisällään myös rahoitusvaihtoehtojen tarkastelun ja eri mallien arvioinnin sisältäen Suomen, Ruotsin ja Norjan kansallisen rahoituksen, kansallisten rahastojen käyttömahdollisuudet, Pohjoismaiden investointipankin rahoituksen sekä Naton ja EU:n rahoituskanavien käytön.

30. Turvallisuuden ja huoltovarmuuden vahvistamiseksi tulee varmistaa, että tietoliikenneyhteydet toimivat riittävän hyvin Pohjoisen Suomessa kaikilla alueilla. Liikenne- ja viestintäministeriö on tukenut laajakaistarakentamista 2010 alkaen alueilla, jonne viestintäverkot eivät rakennu markkinaehtoisesti. Viimeisimmän laajakaistatukiohjelman päätyttyä vuoden 2023 lopussa LVM:ssä on tehty virkautyönä hallitusohjelman mukainen selvitys laajakaistatuen tarpeesta tulevaisuudessa (LVM 2024:7). Selvityksen perusteella uudella laajakaistatukiohjelmalla voitaisiin saavuttaa positiivisia vaikutuksia digitalisaation edistämisen näkökulmasta. Lisäksi alueellinen yhdenvertaisuus paranisi ja kuntien elinvoima kasvaisi. Uuteen tukiohjelmaan ei ole tällä hetkellä varattuna rahoitusta valtiontalouden kehyksessä. Tuen alueellista kohdentamista voitaisiin selvittää, mikäli uutta tukiohjelmaa päätettäisiin alkaa valmistella.

Vuonna 2023 käynnistyneellä CAP-rahoituskaudella maaseuturahastosta on varattu 53 milj. euroa maaseutualueiden laajakaistayhteyksien edistämiseen. Maa- ja metsätalousministeriön vastuulla olevan laajakaistatoimenpiteen tavoitteena on huippunopean laajakaistan saatavuuden parantaminen maaseutualueilla. Toimenpiteessä toteutetaan ns. Kyläverkkoinvestointeja maaseutualueilla, joilla huippunopeita tietoliikenneyhteyksiä ei markkinaehtoisesti rakenneta.

Kappaleen loppuun ministeriö ehdottaa lisättäväksi yhteenvetolaatikon ao. kirjauksilla.

TAVOITETTA EDISTÄVÄT TOIMET, JOISTA ON LINJATTU JO AIEMMIN

- LVM on käynnistänyt raideleveys selvityksen koskien pohjoista yhteyttä. Väyläviraston laatima selvi-tys valmistuu vuonna 2025.

- Vt 21 tieosuuksille Palojoensuu-Maunu ja Ailakkalahti-Kilpisjärvi on myönnetty rahoitusta yhteensä 34,2 milj. euroa (2. ltae 2024 ja tae 2025)

- Vt 29 Torniojoen ylittävän sillan peruskorjaukseen on myönnetty 6,4 milj. euroa (2. ltae 2024)

- Vt 4 parantamisen suunnitteluun välillä Hirvas–Rovaniemi–Vikajärvi on myönnetty rahoitusta 4,6 milj. euroa (2. ltae 2024)

- Kt 82 parantamiseen, Kalliosalmen siltaan on myönnetty rahoitusta 2,3 milj. euroa (2.ltae 2024)

- Vuonna 2023 käynnistyneellä CAP-rahoituskaudella maaseuturahastosta on varattu 53 miljoonaa euroa maaseutualueiden laajakaistayhteyksien edistämiseen.

3.6 Saavutettavuus

Kohtaan ”Liikenneverkot, liikenneyhteydet, kuljetukset ja digitaalinen saavutettavuus”, Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää huomioimaan, ettei Liikenne 12-suunnitelmaan suoraan kirjata eri alueiden liikennestrategioiden toimenpiteitä, mutta ne huomioidaan valmistelussa ja toimenpanossa. Suunnitelmassa on esim. mukana alueellisia painotuksia, kuten Pohjois-Suomen osalta kansainvälinen, rajat ylittävä liikenne, luonnonvarojen hyödyntäminen ja matkailu. Liikenne- ja viestintäministeriö pitää

Pohjois-Suomen liikennestrategiaa hyvänä ja Liikenne 12-suunnitelmaa tukevana. Toimenpidettä ehdotetaan muokattavaksi seuraavanlaiseksi:

35. Edistetään TEN-T ydin- ja kattavan verkon liikenneyhteyksiä määrätietoisesti. Pohjoisen Suomen liikennestrategian (2036) toimenpide-ehdotuksia huomioidaan osana Liikenne 12-suunnitelman laadintaa ja toimeenpanoa.

Otsikkoon ”Sitoudutaan kolmen tunnin saavutettavuustavoitteen toteutumiseen Helsingin ja maakuntien välillä”, ministeriö esittää muutosta, jotta mm. matkaketjujen merkitys korostuisi. Kolmen tunnin saavutettavuustavoite pyritään Liikenne 12-suunnitelmassakin huomioimaan, mutta huomionarvoista on, että EU-asetuksessa lentoliikenteen kilpailutusehtoihin kuuluu vaatimus yli kolmen tunnin matkajasta joukkoliikenteellä. Otsikoksi esitetään *”Saavutettavuutta parannetaan matkaketjuja monipuolisesti hyödyntäen Helsingin ja maakuntien välillä”*.

Toimenpiteeseen 39 ”Edistetään digitalisaatiota uudistamalla lakia kiinteän laajakaistan rakentamisen tuesta Pohjois-Suomen kunnissa (max. 8 % kuntaosuus)”, liikenne- ja viestintäministeriön toteaa, että selvityksen perusteella kiinteän rakentamisen tuen kuntaosuudet on tunnistettu kehittämis-kohteiksi, mutta niiden arvioiminen on ajankohtaista vasta sitten, jos valmistellaan uusia laajakaistatukihankkeita.

Osastopäällikkö

Sabina Lindström

Johtava erityisasiantuntija

Maria Torttila

Liitteet -

Jakelu

Tiedoksi

VN/2646/2024-LVM-66

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: